

Projekt asistent

PLATFORMA

Projekt su sufinancirali Europska unija iz Europskog socijalnog fonda i Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj i stajališta izražena u ovom materijalu isključiva su odgovornost Platforme za Društveni centar Čakovec.

ZAŠTITA OSOBNIH PODATAKA - GDPR ZA POČETNIKE

JAVNOST RADA UDRUGA

Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) – link <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

U RH skraćeno se naziva Opća uredba o zaštiti osobnih podataka ili GDPR (The General Data Protection Regulation) te se od 25.05.2018. godine

Pravo na zaštitu osobnih podataka jedno je od temeljnih prava svakog čovjeka. Svrha zaštite osobnih podataka je zaštita privatnog života i ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda u prikupljanju, obradi i korištenju osobnih podataka.

Pravo na zaštitu osobnih podataka je pravo zaštite legitimnih interesa građanina (pojedinca) koje se odnosi na sprječavanje i sankcioniranje zlouporaba osobnih podataka, a zajamčeno je međunarodnim i nacionalnim propisima.

U Općoj deklaraciji Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima od 10. prosinca 1948. godine se navodi: “Nikoga se ne smije uznemiravati samovoljnim miješanjem u njegov privatni život, njegovu obitelj, njegov stan, njegovo privatno dopisivanje niti napadom na njegovu čast i ugled.”

U skladu Uredbom svaka država članica mora uspostaviti neovisno nadzorno tijelo zaduženo za praćenje provedbe propisa o zaštiti podataka.

Za nadzor provedbe Uredbe u RH uspostavljena je Agencija za zaštitu osobnih podataka (AZOP) pri čemu provodi mjere promicanja javne svijesti o pravilima, rizicima, zaštitnim mjerama, te ispunjava sljedeće ovlasti: izdavanje upozorenja i službene opomene voditelju obrade ili izvršitelju obrade, privremeno ili konačno ograničavanje te zabrana obrade podataka, te naposljetku izricanje upravne novčane kazne.

OBVEZNICI PRIMJENE OPĆE UREDBE O ZAŠTITI OSOBNIH PODATAKA

Svi poslovni subjekti i pojedinci koji obavljaju određenu aktivnost prikupljanja i/ili obrade osobnih podataka moraju uskladiti svoje poslovne procese s odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka i Zakona o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka, primjerice: banke, bolnice, osiguravajuća društva, hoteli, turističke i marketinške agencije, udruge, društvene mreže.

Opća uredba primjenjuje se i na fizičke osobe kad obrađuju osobne podatke izvan okvira isključivo osobne ili kućne aktivnosti te ako je ista povezana s profesionalnom ili komercijalnom djelatnošću (primjerice fizička osoba koja iznajmljuje apartmanski smještaj).

OSOBNI PODACI

Svi podaci koji se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi („ispitanik”); pojedinac čiji se identitet može utvrditi jest osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog pojedinca.

Podaci koji se odnose na pojedinca (ispitanika) čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi: ime i prezime, identifikacijski broj (OIB, JMBG ili istovrijedno u različitim pravnim porecima), fotografija (slika), glas, adresa, broj telefona, e-mail adresa, IP adresa, broj bankovnog računa, ugovori (npr. o radu), spol, državljanstvo, prijava na sustave mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, podaci o liječenju...

Posebne kategorije osobnih podataka su npr. genetski i biometrijski podaci, rasno ili etničko podrijetlo, nacionalnost, vjerska ili filozofska uvjerenja, politička mišljenja, podaci o spolnom životu, seksualna orijentacija pojedinca, sindikalno članstvo.

Osobni podaci nisu:

- matični broj pravne osobe,
- naziv pravne osobe,
- poštanska adresa pravne osobe,
- e-mail pravne osobe,
- financijski podaci pravne osobe,
- podaci o umrlima i sl.

ISPITANIK

Osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog pojedinca.

PRIMATELJ OSOBNIH PODATAKA

Fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo kojem se otkrivaju osobni podaci, neovisno o tome je li on treća strana (npr. inspekcije, Porezna uprava, HZMO, HZZO, poslovna banka i slično).

OBRADA OSOBNIH PODATAKA

Obrada obuhvaća radnje poput prikupljanja, bilježenja, uporabe, korištenja, čuvanja, obavljanja uvida, otkrivanja trećim stranama, prenošenja ili uništavanja osobnih podataka. Primjerice obradom osobnih podataka smatra se već i sama pohrana popisa klijenata (fizičkih osoba) s njihovim imenima i prezimenima, e-mail adresama u digitalnom ili papirnatom obliku (npr. **evidencija članova u udrugama**).

VODITELJ OBRADE je fizička ili pravna osoba koja određuje svrhe i sredstva obrade osobnih podataka.

Primjeri voditelja obrade: trgovačka društva ili obrti koji obrađuju podatke svojih radnika i/ili klijenata tj. korisnika usluga; financijske institucije koje obrađuju osobne podatke svojih stranaka/klijenata; udruge koje obrađuju podatke svojih članova; škole ili fakulteti koji obrađuju osobne podatke učenika, studenata ili nastavnika/svojih radnika; bolnice koje obrađuju osobne podatke svojih pacijenata; državna tijela ili tijela jedinica lokalne/regionalne samouprave koja obrađuju osobne podatke građana. Voditelji obrade mogu biti i fizičke osobe, primjerice iznajmljivači apartmanskog smještaja.

IZVRŠITELJ OBRAD obrađuje osobne podatke u ime voditelja obrade. Obrada koju provodi izvršitelj obrade uređuje se ugovorom s voditeljem obrade ili drugim pravnim aktom.

Primjeri izvršitelja obrade: knjigovodstveni servis koji obrađuje podatke o plaćama radnika za poslodavca; trgovačka društva ovlaštena za obavljanje privatne zaštite.

PSEUDONIMIZACIJA

Obrada osobnih podataka na način da se osobni podaci više ne mogu pripisati određenom ispitaniku bez uporabe dodatnih informacija, pod uvjetom da se takve dodatne informacije drže odvojeno te da podliježu tehničkim i organizacijskim mjerama kako bi se osiguralo da se osobni podaci ne mogu pripisati pojedincu čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi.

POVREDA OSOBNIH PODATAKA

Kršenje sigurnosti koje dovodi do slučajnog ili nezakonitog uništenja, gubitka, izmjene, neovlaštenog otkrivanja ili pristupa osobnim podacima koji su preneseni, pohranjeni ili na drugi način obrađivani.

NAČELA OBRADE OSOBNIH PODATAKA

1. Zakonitost, poštenost i transparentnost
2. Ograničavanje svrhe
3. Smanjenje količine podataka
4. Točnost
5. Ograničenje pohrane
6. Cjelovitost i povjerljivost
7. Pouzdanost.

UVJETI ZA ZAKONITOST OBRADU OSOBNIH PODATAKA

1. Ispitanik je dao privolu za obradu svojih osobnih podataka u jednu ili više posebnih svrha
2. Obrada je nužna za izvršavanje ugovora u kojem je ispitanik stranka ili kako bi se poduzele radnje na zahtjev ispitanika prije sklapanja ugovora
3. Obrada je nužna radi poštovanja pravnih obveza voditelja obrade
4. Obrada je nužna kako bi se zaštitili ključni interesi ispitanika ili druge fizičke osobe
5. Obrada je nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade
6. Obrada je nužna za potrebe legitimnih interesa voditelja obrade ili treće strane, osim kada su od tih interesa jači interesi ili temeljna prava i slobode ispitanika koji zahtijevaju zaštitu osobnih podataka, osobito ako je ispitanik dijete.

PRIVOLA

Dobrovoljno, posebno, informirano i nedvosmisleno izražavanje želja ispitanika kojim on izjavom ili jasnom potvrdnom radnjom daje pristanak za obradu osobnih podataka koji se na njega odnose. „Informirana privola” znači da ispitanika morate informirati na jasan i razumljiv način, barem o sljedećem:

- identitet organizacije koja obrađuje podatke;
- svrhe u koje se obrađuju podaci;
- vrstu podataka koji se obrađuju;
- mogućnost povlačenja privole (primjer: slanjem poruke elektroničke pošte da biste povukli privolu);
- ako je primjenjivo, činjenicu da će se podaci upotrebljavati isključivo za automatizirano odlučivanje, uključujući izradu profila;
- informaciju je li privola povezana s međunarodnim prijenosom vaših podataka, mogućim rizicima prijenosa podataka u zemlje izvan EU-a ako te zemlje ne podliježu odluci Komisije o primjerenosti i ako nema odgovarajućih zaštitnih mjera.

Voditelj obrade mora moći dokazati da je ispitanik dao privolu za obradu svojih osobnih podataka.

Zahtjev za privolu, ako je u vidu pisane izjave koja se odnosi i na druga pitanja, mora biti predočen tako da ga se može jasno razlučiti od drugih pitanja, u razumljivom i lako dostupnom obliku uz uporabu jasnog i jednostavnog jezika.

Ispitanik ima pravo u svakom trenutku povući svoju privolu.

Koja su prava ispitanika?

1. Pravo na transparentnost
2. Pravo na pristup podacima
3. Pravo na ispravak
4. Pravo na zaborav (brisanje podataka)
5. Pravo na ograničenje obrade
6. Pravo na prenosivost podataka
7. Pravo na prigovor
8. Pravo protivljenja odluci na temelju profila.

SLUŽBENIK ZA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA

Fizička osoba određenih stručnih kvalifikacija, a osobito stručnog znanja o pravu i praksama u području zaštite podataka te sposobnosti izvršavanja zadaća imenovana od strane voditelja obrade i/ili izvršitelja obrade.

OBVEZE UDRUGA

Udruge moraju dokazati da se obrada provodi sukladno Općoj uredbi kroz donošenje internih akata kojim će se odrediti osobni podaci koji se prikupljaju, svrha njihovog prikupljanja, postupak prikupljanja osobnih podataka i dr. Osim toga, moraju napraviti procjenu učinka, tj. rizika pojedinih vrsta obrade osobnih podataka, posebno ako mogu prouzročiti visok rizik za prava i slobode ispitanika - procjena mora biti dokumentirana i čuvana. Vrlo je važno da se ispitanike unaprijed obavijesti o provedbi njihovih osobnih podataka te da im se ispostavi dokument privole da se prikupljaju njihovi osobni podaci s naznakom svrhe radi koje se prikupljaju.

Imenovanje službenika za zaštitu podataka obvezno je u 3 slučaja:

- ako obradu provodi tijelo javne vlasti ili javno tijelo (bez obzira na to koji se podaci obrađuju),
- ako se osnovne djelatnosti voditelja obrade ili izvršitelja obrade sastoje od postupaka obrade koji iziskuju redovito i sustavno praćenje ispitanika u velikoj mjeri,
- ako se osnovne djelatnosti voditelja obrade ili izvršitelja obrade sastoje od opsežne obrade posebnih kategorija podataka ili osobnih podataka koji se odnose na kaznene osude i kažnjiva djela.

Prema navedenom, najveći broj udruga nije dužan imenovati službenika za zaštitu podataka.

Udruga, ukoliko ima web stranicu, dužna je na istoj istaknuti Izjavu o zaštiti podataka (primjer uz prezentaciju). Osoba u udruzi koja obrađuje podatke (npr. tajnik) dužna je potpisati Izjavu o povjerljivosti (primjer uz prezentaciju).

Često pitanje:

Smije li se javno objaviti popis članova na internetskoj stranici udruge?

Mišljenje AZOP-a od 12.12.2022. godine: „...Odredbom članka 12. stavkom 5. Zakona o udrugama (NN 74/14, 70/17, 98/19; dalje u tekstu Zakon) određeno je da popis članova uvijek mora biti dostupan na uvid svim članovima i nadležnim tijelima, na njihov zahtjev.

Sukladno stavku 4. članka 5. Zakona, popis članova vodi se elektronički ili na drugi prikladan način i obvezno sadrži podatke o osobnom imenu (nazivu), osobnom identifikacijskom broju (OIB), datumu rođenja, datumu pristupanja udruzi, kategoriji članstva, ako su utvrđene statutom udruge te datumu prestanka članstva u udruzi, a može sadržavati i druge podatke.

Zaključno, sukladno *supra* navedenom zakonskom uređenju razabire se pravna obveza Udruge te u tom smislu postoji pravni temelj iz članka 6. stavka 1. točke (c) Opće uredbe o zaštiti podataka, za vođenje popisa članova udruge te pružanja uvida u popis članova nadležnim tijelima i samim članovima udruge.

Što se tiče javne objave popisa članova na internet stranici udruge, ističemo kako bi se pravni temelj za takvo postupanje mogao pronaći u odredbi članka 6. stavka 1. toč. (a) Opće uredbe o zaštiti podataka.“ – znači samo uz pristanak članova.

JAVNOST RADA UDRUGA

Zakon o udrugama („Narodne novine“ broj 74/14, 70/17, 98/19, 151/22):

Načelo javnosti

Članak 7.

Djelovanje udruge temelji se na načelu javnosti. Javnost rada udruge uređuje se statutom, u skladu sa Zakonom.

Statut udruge

Članak 13.

(3) Statut udruge sadrži odredbe o:...

– načinu osiguranja javnosti djelovanja udruge

Obveze i odgovornosti udruga financiranih iz javnih izvora

Članak 34.

(1) Udruga koja provodi programe i projekte od interesa za opće dobro financirane iz javnih izvora najmanje jedanput godišnje o svome radu, opsegu, načinu stjecanja i korištenja sredstava izvještava davatelja sredstava, a putem mrežne stranice ili na drugi **odgovarajući način obavještava i širu javnost.**

(2) Udruga je obvezna sredstva iz stavka 1. ovog članka koristiti isključivo za provedbu odobrenih programa ili projekata.

Osim što je javnost udruge zakonska obveza, danas uz široku dostupnost mrežnih servisa od udruga se zahtjeva prilagodba poslovanja i vidljivost na internetu.

Potencijalni novi članovi i donatori najprije će vašu udrugu potražiti online.

Web stranica danas je nužna za obavljanje djelatnosti udruge, uključujući i onu gospodarsku, za informiranje javnosti i vlastitog članstva o radu i aktivnostima udruge.

Uz web stranicu, udruge za komunikaciju sa javnosti danas najčešće koriste društvene mreže kao što su Facebook, Instagram, Twitter.

Izrada profila/stranice na društvenim mrežama je besplatna, za razliku od web stranice. Osim toga, na društvenim je mrežama odavno svladana dobna barijera, te je ovakav način komunikacije otvoren za velik broj korisnika.

Osim otvaranja profila na društvenoj mreži, potrebno je odrediti administratore vaše stranice te definirati njihove ovlasti. Kod korištenja društvenih mreža udruga treba imati unaprijed razrađenu strategiju koja će definirati odnos udruge prema čitatelju, vrijeme objava, koje razine vijesti koje će se objavljivati (od najava do izvještaja), kvalitetu i sadržaj fotografija i videozapisa koje se objavljuju i sl..

Društvene mreže omogućuju brzu i efikasnu komunikaciju te učinkovito planiranje događaja koje udruga planira (npr. slanje „pozivnice“ na događaj koji udruga organizira).

Također, sav sadržaj koji se objavljuje mora biti usklađen sa GDPRom.

Nemali broj jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, sukladno Zakonu o elektroničkim medijima (ili mimo njega), plaća usluge promocije aktivnosti svoje jedinice. S obzirom da se i te aktivnosti podmiruju iz javnih davanja, mnoge od njih pozivaju udruge sa svojeg područja da se aktivno uključe u izvještavanje o svojim aktivnostima, planiranim ili obavljenim dostavom materijala medijskim kućama.

Također, neke jedinice koriste aplikacije koje služe za informiranje građana, a u koje se besplatno mogu uključiti i udruge s područja te jedinice (npr. HRcity).

Osim navedenih „modernih“ metoda komunikacije sa javnošću, udruge izdaju časopise (Udruga DOSTI: Zipka), biltene i letke, ili pak izvješća o svojem radu promoviraju u povremenim općinskim glasilima.

U svakom slučaju, pošaljite upit svojoj općini ili gradu o mogućnosti uključivanja vaše udruge u postojeće sustave komunikacije kako biste rad svoje udruge predstavili u najboljem svjetlu, minimalno trošeći financijske resurse.